

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 210 sahifa,
13-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Alohida ehtiyojga muhtoj bolalarga matematika darslarida integratsion yondashuvni amalga oshirish	10
<i>Mamadjanova Ma'muraxon Kadirjanovna</i>	
O'quvchilarda raqamli madaniyatni shakllantirishning nazariy asoslari.....	13
<i>Boltayeva Go'zal Komilovna</i>	
Inkluziv ta'lim sharoitida o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini aniqlash metodologiyasi	21
<i>D. Sh. Jo'rayeva, J. A. Jovliyev</i>	
Bolalarda leksik-grammatik nutq kamchiliklarini bartaraf etishda kontekstli texnologiyalardan foydalanish	25
<i>Abdullayeva Yoqutjon Qalandar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	30
<i>Abduvaliyeva Sabina Kurbonali qizi</i>	
O'g'il bolalarni oilaviy munosabatlarga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari.....	35
<i>Aripov Shokirjon Olimovich, Raxmatillayeva Sug'diyona Muhammadjon qizi</i>	
Pedagogik intuitsiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan zamonaviy metodikalar	39
<i>Axmedov Jaloliddin Oribovich</i>	
The Impact of AI-Generated English Learning Materials Based on Uzbek Rural Life on the Learning Motivation of Rural Students.....	42
<i>Baxramova Malika Muzaffarovna</i>	
Raqamli kutubxonalarda sun'iy intellekt imkoniyatlaridan foydalanish texnologiyalari va imkoniyatlari	47
<i>Choriyeva Zarina Anvarbek qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida orfografik savodxonlikni shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari ...	50
<i>D. Teshaboyev, M. Sotvoldiyeva</i>	
Oliy ta'limda tblt metodik modeli asosida baholash tizimini takomillashtirish	53
<i>Djurayeva Nargiza Kudratillayevna</i>	
Yangi O'zbekiston ta'lim tizimida pedagogik etikaning rivojida xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	59
<i>Dushayeva Nazokat Sharofiddinovna</i>	
Uilyam Shekspir tragediyalarining o'zbek adabiyotidagi o'rni.....	62
<i>Ergasheva Mehriyona</i>	
Qizlarning oilaviy kompetensiyasi uchun ijodiy pedagogika: Koreya dizayn ta'limi modelini O'zbekiston kontekstiga moslash.....	65
<i>G'ayratova Mohidil Zafar qizi</i>	
Jismoniy tarbiya darslarida va darsdan tashqari mashg'ulotlarda umumrivojlantiruvchi mashqlardan foydalanish metodikasi	69
<i>Maksetova Nurjamal Kuatovna</i>	
Integrativ ta'lim muhitida bo'lajak surdopedagoglarning metodik kompetensiyalarini shakllantirish	72
<i>Malikova Xurshida Ikramovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarda ko'p uchraydigan tovush talaffuzi kamchiliklari va ularni bartaraf etishda lopedik usullar.....	75
<i>Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi</i>	
Talabalarga an'anaviy xonandalik ijrochiligini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari.....	78
<i>Muxammadova Ozoda Muzrabovna</i>	
Hayotiy sifat tushunchasini psixologik mazmuni.....	82
<i>N. G. Pulatova</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida alohida ehtiyojlarga ega o'quvchilarni qo'llab-quvvatlashning kompleks yondashuvlari	85
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Abdurashidova Feruza Qaxramonovna</i>	
Inklyuziv ta'lim tizimida o'qituvchining ko'p qirrali pedagogik faoliyati va uning nazariy asoslari	89
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Axmedova Aziza Temurovna</i>	

Xo'ja ahmad Yassaviy e'tiqod tarbiyasi haqida.....	93
<i>Norova Sevara Uyg'un qizi</i>	
Matritsa va uning determinanti mavzusini o'qitish orqali bo'lajak iqtisodchilarning analitik tafakkurini rivojlantirish texnologiyalari.....	97
<i>Nuriddinov Jalolxon Tursunboy o'g'li, Otaboyev Muxsinjon Muqimjonovich</i>	
Odam anatomiyasi darslarida interfaol va multimedia vositalaridan foydalanish yo'llari.....	104
<i>Nurmatov Norqobil Jo'rayevich, Qo'chqorova Moxira Dilmurod qizi, Boxodirova Nilufar Ikrom qizi</i>	
AQSh ta'lim tizimining o'ziga xos jihatlari va bugungi kundagi rivojlanishi.....	110
<i>Orishev Jamshid Bahodirovich</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida nutqiy kompetensiyalarini shakllantirishda xorijiy ta'limi tajribalari.....	116
<i>Pardayeva Gulbahor Jalg'ashovna</i>	
Kreativ ta'lim texnologiyalarining pedagogik mohiyati.....	119
<i>Sariboyev Nurali Abdunazarovich</i>	
Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning zamonaviy pedagogik tizimdagi o'rni.....	122
<i>Siddiqov Azamat Muhammadjon o'g'li</i>	
Konstruktiv yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida 4K ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi.....	126
<i>Sobirova Sarvinoz Quvondiqovna</i>	
Criteria of Scientific Activity Implementation of Physical Culture Education Students.....	133
<i>Sapayev Ruzmat Radjapovich</i>	
O'smir yoshdagi o'quvchilarning ma'naviy ehtiyojlarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	136
<i>Tilovova Qizlarxon Ishpulat qizi</i>	
PIRLS tadqiqotida so'rovnomalarning qamrov doirasida maktab muhiti.....	141
<i>To'qliyeva Matluba Boqiyevna</i>	
Onlayn til o'rganish platformalarining esl o'quvchilarining og'zaki nutq ishonchi (speaking confidence) ga ta'siri.....	146
<i>Tojiboyeva Shohistaxon, Omonova Nargiza</i>	
Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirishda kommunikativ o'yinlarning ahamiyati.....	151
<i>Toshpo'latova Sevinch O'ral qizi</i>	
Maktab o'quvchilarining jismoniy sifatlarini tarbiyalashning samarali uslublari.....	155
<i>Turdiyev Azam Xasanovich</i>	
O'quvchilarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishda xalqaro baholash tizimini tatbiq etish imkoniyatlari.....	158
<i>Turobov Mamarajab Sodiq o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'limda ijodiy va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.....	163
<i>Umirzoqova Surayyo Xudoyberdiyevna</i>	
Talabalarda perspektiv tasvir bajarishga oid ko'nikmani shakllantirishda CAD dasturlaridan amaliy foydalanish imkoniyatlari.....	165
<i>Valiyev A'zamjon Nematovich, Toxirov Sardorbek Muzaffar o'g'li</i>	
Duduqlanishni bartaraf etishda qo'llaniladigan usullar va vositalar.....	173
<i>Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirish usullari.....	176
<i>Xudoyberdiyeva Dildora Nazarjon qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi</i>	
Duduqlanishga ega bolalar nutqini rivojlantirishda kompleks korreksion ishlar tizimi.....	179
<i>Xusanova Nozimaxon Zuxriddin qizi</i>	
Sirdaryo viloyatida tabiat va mehnat jarayonlarining tasviriy san'at orqali estetik va ekologik ifodasi.....	182
<i>Yorlaqova Malika Ahmad qizi</i>	
The Relevance of Artificial Intelligence in Teaching the English Language.....	186
<i>Yusupova Gulnoza Mirzoyevna</i>	
Umumta'lim maktabida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kuzatiladigan nutq xususiyatlari.....	189
<i>Zairova Nigora</i>	

Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	193
Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna	
Педагогические технологии совершенствования физических качеств как основы здорового образа жизни	197
Журабаев Абдукарим Маматкулович	
Формирование духовно-нравственной компетентности будущих учителей как педагогическая проблема	200
Зокиржонова Ф. Р., Рихситиллаева Д. Р., Меликузиева Ш. А.	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	203
Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович	
Talaba yoshlarining ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar	205
Xojametov Ajiniyaz Andriyanovich	
Методика формирования познавательных интересов у младших школьников в процессе выполнения творческих заданий на уроках русского языка	207
Юлдашева Тахмина Бону Гайратовна	

PEDAGOGIK INTUITSIYANI RIVOJLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN ZAMONAVIY METODIKALAR

Axmedov Jaloliddin Oribovich

Andijon davlat universiteti

Fakultetlararo jismoniy tarbiya va sport kafedrasida dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagogik intuitsiyani rivojlantirishga qaratilgan zamonaviy metodikalar tahlili berilgan. Tadqiqotda intuitsiya tushunchasi, murabbiylik faoliyatidagi ahamiyati, shuningdek, ayni paytda keng qo'llanilayotgan metodik usullar, shuningdek, intuitsiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan zamonaviy metodikalar, murabbiyning pedagogik jihatlari mustahkamlash kabi yondashuvlar ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: pedagogik intuitsiya, zamonaviy metodika, murabbiylik faoliyati, metodik usullar, sensomotor o'yinlar, refleksiv amaliyot, aksiy tadqiqot, vaziyatli o'qitish, darsni o'rganish, mikroo'qitish, raqamli simulyatsiyalar, sun'iy intellekt, o'yin ichida o'yin, VR Virtual texnologiyasi, kichik maydonchalarda o'yin o'ynash. (SSG)

Abstract: The article presents an analysis of modern methods aimed at developing pedagogical intuition. The study examines the concept of intuition, its importance in coaching, as well as currently widely used methodological methods and modern techniques aimed at developing intuition, such approaches as enhancing the pedagogical aspects of the coach.

Key words: pedagogical intuition, modern methodology, coaching, methodological methods, sensorimotor games, reflective practice, reflective research, situational learning, classroom learning, microlearning, digital modeling, artificial intelligence, game within a game, virtual reality technology (VR Virtual), games on small platforms. (SSG)

Аннотация: В статье представлен анализ современных методик, направленных на развитие педагогической интуиции. В исследовании рассматривается понятие интуиции, её значение в коучинге, а также широко используемые в настоящее время методические методы и современные методики, направленные на развитие интуиции, такие подходы, как усиление педагогических аспектов тренера.

Ключевые слова: педагогическая интуиция, современная методология, коучинг, методические методы, сенсомоторные игры, рефлексивная практика, рефлексивное исследование, ситуационное обучение, обучение на уроке, микрообучение, цифровое моделирование, искусственный интеллект, игра в игре, технология виртуальной реальности (VR Virtual), игры на малых платформах. (SSG)

KIRISH

Bugungi kunda futbol o'yinchilarni faqat jismoniy tayyorgarlikka emas, balki ularning mental va intuitiv rivojlanishiga ham chuqur e'tibor qaratilmoqda. Bu yondashuv zamonaviy futbolda o'yinchi talablari kengayib borayotganligi bilan bog'liq. Endi faqatgina tez yugurish, kuchli to'p urish emas, balki maydonda tez va aniq qaror qabul qilish, o'yinning taktik jihatlari chuqur tushunish ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli ham ko'plab mutaxassislarning fikricha, kelajakdagi muvaffaqiyatli futbolchilar shunchaki sportchi bo'lmay, balki psixologik jihatdan mustahkam, ijodiy fikrlaydigan va jamoaviy ishlash madaniyatiga ega bo'lgan shaxslardir.

Bu maqsadga erishish uchun futbol maktablari o'yinchilarga taktik darslar bilan birga, vizual tahlil qilish, simulyatsiya orqali vaziyatlarni hal etish, shuningdek, psixologik treninglar ham o'tkazmoqda. Bunday mashg'ulotlar o'yinchida o'zini nazorat qilish, guruh ichida samarali muloqot qilish, bosim ostida qaror qabul qilish kabi ko'nikmalarni shakllantiradi. Shu bilan birga, o'yinchilarning o'z imkoniyatlari va chegaralarini boshqarish, hamda xatolardan chiqariladigan darslarni hisobga olish orqali o'zini anglash darajasini oshirishga ham intilmoqda.

Shunday qilib, bugungi futbol o'yinchilarni atroflicha rivojlantirishga qaratilgan integratsion dasturlar asosida ishlaydi. Bu esa kelajakdagi futbolchilarda umumiy shaxs sifatida mustahkamlanishga, jamiyatdagi roliga mos ravishda mas'uliyatli va ongli fuqarolar tarbiyalashga yordam beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xorijlik olimlardan Donald Schön “pedagogik intuitsiyani tezkor va avtomatik professional qarorlar qabul qilish mexanizmi” sifatida ko'rsatadi¹. Brookfield bu jarayonni “ong osti professional tajriba” deb ataydi. Intuitsiya pedagogik qaror qabul qilish jarayonini tezlashtiradi, muallimga murakkab sinf boshqaruvi va didaktik muammolarni hal etishda yordam beradi.²

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Pedagogik intuitsiya o'qituvchi-murabbiyni pedagogik vaziyatni tezda anglab, muvofiq strategiya va taktikani tanlashga yordam beruvchi ichki bilim, tajriba va sezgi elementlarining majmui hisoblanadi. Bugungi ta'lim muhitida murakkab va tez o'zgaruvchan pedagogik sharoitlar mavjud bo'lib, bunday vaziyatlarda intuitsiya muhim rol o'ynaydi. Chunki u o'qituvchi-murabbiyga standart yondashuvlardan tashqari, yangicha va samarali yechimlarni topishga zamin yaratadi.

Intuitsiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan zamonaviy metodikalar quyidagilardan iborat:

1. Sensomotor o'yinlar

Ushbu o'yinlar o'yinchilarning his-tuyg'ularini, reflekslarini va reaksiya tezligini rivojlantirishga qaratilgan. Masalan, o'yinchi tomonidan boshqariladigan maydonchada turli yo'nalishlardan shovqin va yorug'lik o'zgarishlari hosil qilish orqali e'tiborni jamlashga o'rgatiladi. Mazkur metodika futbol akademiyalarida koordinatsiya va hissiy sezgirlikni rivojlantirish maqsadida qo'llanilmoqda.

2. “O'yin ichida o'yin” metodi

Murakkab vaziyatlarni real o'yin jarayonida yaratish orqali o'yinchi mustaqil fikrlashga majbur etiladi. Masalan, 3:2 yoki 4:3 kabi son jihatdan murakkab vaziyatlarda hujumni himoya qilish yoki o'yinda bir nechta cheklovlar joriy etish orqali o'yinchi intuitsiyasi real vaziyatlarda sinovdan o'tkaziladi.

3. Tasodifiylikka javob berish treyningi

Bu metod o'yinchini oldindan bashorat qilib bo'lmaydigan vaziyatlarga moslashishga o'rgatadi. Masalan, murabbiy tomonidan beriladigan rang, tovush yoki qo'l harakati signallariga qarab o'yinchi tezkor qaror qabul qiladi. Bu metodika reaksiya tezligi va qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

4. Virtual reallik (VR) texnologiyalari

Zamonaviy sport maktablarida VR texnologiyalari orqali o'yinchi intuitsiyasini simulyatsiya asosida rivojlantirish amaliyoti qo'llanilmoqda. Masalan, virtual maydonda hujum va himoya vazifalarini bajarish orqali o'yinchi tezlik, fazoviy idrok va taktika ustidan nazorat qilishni o'rganadi.

5. Kognitiv trening dasturlari

Maxsus kompyuter va mobil ilovalar orqali e'tiborni jamlash, vaziyatni tahlil qilish va xavfni oldindan aniqlash qobiliyatlari rivojlantiriladi. Masalan, Cognifit, Neurotracker va IntelliGym kabi platformalar futbolchilar uchun moslashtirilgan bo'lib, ular orqali intuitiv qaror qabul qilish darajasi sezilarli oshgani ilmiy tadqiqotlarda qayd etilgan.

6. Kichik maydonchalarda o'yin o'ynash (SSG)

Maydonchani kichiklashtirish va o'yinchilar sonini kamaytirish orqali har bir o'yinchining faolligi oshiriladi. Natijada o'yinchi tezkor qaror qabul qilish, o'yin intuitsiyasi, taktika va texnik ko'nikmalarini rivojlantiradi.

7. Reflektiv amaliyot

Reflektiv yondashuv o'qituvchini o'z darslarini muntazam ravishda tahlil qilishga undaydi. Ta'lim jurnali yuritish, dars videolarini ko'rib chiqish va hamkasblar bilan muhokama qilish orqali pedagogik intuitsiya chuqurlashadi. Tadqiqotlar reflektiv amaliyot bilan shug'ullangan pedagoglar murakkab vaziyatlarda tez va to'g'ri qaror qabul qilishini ko'rsatadi.

8. Aksiy tadqiqot (action research)

Bu metod o'qituvchining o'z amaliyotidagi muammolarni aniqlab, ularni ilmiy asosda hal etishiga xizmat qiladi. Rejalashtirish, amalga oshirish va nazorat qilish bosqichlari orqali pedagog o'z intuitiv qarorlarini dalillar asosida tekshiradi.

1 Loughran, J. *Developing a Pedagogy of Teacher Education: Understanding Teaching and Learning about Teaching*. Routledge. 2006
2 Lewis, C., Perry, R., Hurd, J. *Lesson Study to Build Mathematics Teachers' Knowledge*. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 2009 12(4), 285–304.

9. Vaziyatli o'qitish (case-method)

Ushbu metod real yoki modellashtirilgan pedagogik vaziyatlar orqali muammolarni hal etishni o'rgatadi. Rol o'ynash va loyiha asosidagi yondashuvlar orqali pedagogik intuitsiya amaliy sharoitda rivojlanadi.

10. Darsni o'rganish (lesson study)

Yapon ta'lim tizimida shakllangan ushbu metod hamkasblar bilan birgalikda darsni rejalashtirish, kuzatish va tahlil qilish jarayonini o'z ichiga oladi. Bu pedagogik intuitsiyani jamoaviy rivojlantirishga xizmat qiladi.

11. Mikro o'qitish

Qisqa va maqsadli darslar orqali tezkor fikr-mulohaza (feedback) olish pedagogik qarorlarni sinovdan o'tkazish imkonini beradi. Har bir mikro-darsdan so'ng tahlil qilish pedagogik sezgirlikni oshiradi.

12. Raqamli simulyatsiyalar va sun'iy intellekt asosidagi refleksiya

Zamonaviy texnologiyalar yordamida virtual muhitda pedagogik vaziyatlar mashq qilinadi. Sun'iy intellekt dars jarayonini tahlil qilib, pedagogga foydali tavsiyalar beradi.

13. Reflektiv o'yin analizi

Har bir o'yindan so'ng o'yinchi bilan tahlil o'tkazilib, uning hissiy holati aniqlanadi. Bu o'yinchining o'z intuitsiyasini anglashiga va unga ishonch hosil qilishiga yordam beradi.

14. Rolli o'yinlar va simulyatsiyalar

Turli pedagogik vaziyatlarni rollar orqali ifodalash o'qituvchining empatiyasini va tezkor qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

15. Meditatsiya va mindfulness amaliyotlari

Ushbu metodlar o'qituvchining ichki barqarorligini ta'minlab, diqqatni jamlash va sezgirlikni oshirishga yordam beradi.

Yuqorida keltirilgan metodlar pedagoglarda tezkor qaror qabul qilish, vaziyatni chuqur anglash, xavfni oldindan sezish va samarali hamkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Metodikalarni tatbiq etish va empirik kuzatuvlar natijalari shuni ko'rsatadiki, mazkur metodlardan foydalanish pedagogik intuitsiya darajasini sezilarli oshiradi. Xususan, mikro o'qitish usuli asosida video-feedback qo'llangandan so'ng pedagogik qaror qabul qilish tezligi sezilarli darajada yaxshilangan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Pedagogik intuitsiyani rivojlantirish zamonaviy ta'lim sifatini oshirishning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Pedagogik intuitsiya faqat tug'ma qobiliyat emas, balki doimiy o'z ustida ishlash, refleksiya va amaliy tajriba asosida shakllanadigan murakkab kasbiy mahoratdir.

Zamonaviy metodik yondashuvlar, xususan reflektiv amaliyot, кейс-стади (kaze-stadi), rolli o'yinlar, meditatsiya hamda raqamli va texnologik vositalardan foydalanish o'qituvchilarning pedagogik intuitsiyasini rivojlantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Ushbu metodlar orqali pedagoglar o'quvchilarning ehtiyojlari, qiziqishlari va individual xususiyatlarini chuqurroq anglash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Natijada ta'lim jarayoni yanada samarali, shaxsga yo'naltirilgan va o'quvchilar uchun qiziqarli shaklda tashkil etiladi. Intuitiv pedagog nafaqat bilim beruvchi, balki har bir o'quvchining ichki dunyosini anglay oladigan, uning imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishga ko'maklashuvchi murabbiy sifatida namoyon bo'ladi.

Kelgusida mazkur metodikalarni mahalliy sharoitga moslashtirish hamda ularning samaradorligini kompleks va empirik tadqiqotlar asosida o'rganish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Loughran J. Developing a Pedagogy of Teacher Education: Understanding Teaching and Learning about Teaching. Routledge. 2006
2. Lewis C., Perry, R., Hurd, J. Lesson Study to Build Mathematics Teachers' Knowledge. Journal of Mathematics Teacher Education, 2009 12(4), 285–304.
3. Zeichner K. Research on Teacher Education and the Rise of the Educational Professional. Handbook of Research on Teacher Education. 2008
4. Vali, L., Hamidova, N. O'zbekistonda pedagogik refleksiya amaliyotini joriy etish muammolari va yechimlari. Ta'lim va rivojlanish journal. 2023

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.